

Nr 63.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ersättning till vissa personer i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring; given Stockholms slott den 19 januari 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—4:o hemställt.

GUSTAF.

Ivar Vennerström.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 januari 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vennerström anför:

Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, utgår enligt bestämmelserna i förordningen den 18 juni 1927 (nr 234), vilken förordning trätt i kraft den 1 januari 1928. Genom ifrågavarande förordning har förordningen den 18 juni 1909 (nr 89 sid. 1) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, upphävts, dock att ersättningsanspråk, som grundas på olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats före den 1 januari 1928, skall bedömas enligt äldre bestämmelser.

I 1 § av förordningen den 18 juni 1909 stadgas, att därest under militärtjänstgöring i fred olycksfall inträffar, så att tjänstgörande värnpliktig, volontär vid hären eller någon, som tillhör flottans eller kustartilleriets stammanskap, varder skadad, eller därest person, som nu nämnts, skadas under tjänstgöring i krig, staten skall utgiva ersättning jämlikt vissa i förordningen stadgade grunder. Dylig ersättning utgives jämväl, om sjukdom med därav följande skada yppas under eller efter slutad militärtjänstgöring och tjänstgöringen skäligen kan antagas hava till sjukdomen bidragit.

Vidare föreskrives i 11 § av nämnda förordning, bland annat, att därest skada medfört eller skäligen kan antagas medföra påföljd, som enligt de i förordningen meddelade ersättningsbestämmelserna föranleder ersättning, undersökning ofördröjligen skall hållas rörande skadans uppkomst samt läkarbetyg anskaffas angående skadans beskaffenhet och den skadades tillstånd; att sagda undersökning skall, om skadan yppats under militärtjänstgöring, föranstaltas av vederbörande befälhavare; samt att läkarbetyg, undersökningsprotokoll och övriga till ärendet hörande handlingar skola, om önskan att utbekomma ersättning anmäles, så snart ske kan överlämnas till vederbörande regements- eller kårchef eller stationsbefälhavare. Denne har därefter att till riksförsäkringsanstalten göra framställning om ersättningens bestämmande.

Göres ej framställning om ersättning i anledning av skada inom *två* år efter det skadan yppades eller, där fråga är om ersättning i anledning av dödsfall, från det döden inträdde, är, enligt den ursprungliga lydelsen av 12 § i oförmälda förordning, rätten till ersättning förverkad.

I sistnämnda stadgande har genom förordning den 4 juni 1920 (nr 305) vidtagits den ändring, att, beträffande skada, som yppats efter ingången av år 1919, rätten till ersättning är förverkad, därest ej framställning om ersättning i anledning av skada göres inom *tre* år från det för värnpliktig tjänstgöringen samt för volontär vid hären och för den, som tillhör flottans eller kustartilleriets stammanskap, anställningen upphörde eller från den senare tidpunkt, då skadan yppades, eller, där fråga är om ersättning i anledning av dödsfall, från det döden inträdde.

Ifrågavarande ersättning utgår från den i § 46 mom. 1 värnpliktlagen oförmälda invalid- och pensionsfond.

1:o.

I en till riksförsäkringsanstalten den 27 april 1932 inkommen skrift gjorde Leonard Gustaf Adolf Thunberg i Visby framställning om ersättning i anledning av sjukdom, som han ådragit sig under militärtjänstgöring under tiden den 1 september 1908—20 januari 1920. Då berörda framställning icke gjorts inom den tid, som stadgats i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, med den ändrade lydelse nämnda förordning erhållit genom förordningen den 4 juni 1920, och framställning härjämte gjorts först sedan mer än tio år förflutit efter det skadan yppats, förklarade riks-

försäkringsanstalten enligt beslut den 29 april 1932 Thunberg gentemot anstalten hava förlorat sin rätt till ersättning för ifrågavarande sjukdom.

Hos Kungl. Maj:t har Thunberg sedermera i en den 22 februari 1933 dagtecknad skrift anhållit att, utan hinder därav att hans framställning om ersättning icke blivit gjord inom föreskriven tid, komma i åtnjutande av ersättning enligt grunderna för nyssnämnda förordning den 18 juni 1909.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Thunberg, efter att den 1 september 1908 hava vunnit anställning såsom skeppsgosse vid skeppsgossekåren i Karlskrona och blivit karlskriven den 1 oktober 1911, varit fast anställd vid flottan intill den 21 januari 1920, vilken dag han vid förrättad kassationsmönstring erhållit avsked såsom lidande av ofta återkommande astmatiska anfall; att han enligt särskilda under år 1932 utfärdade läkarintyg lider av astmatisk bronkit, som varaktigt och i hög grad nedsätter hans arbetsförmåga; samt att marinläkaren av 1:a graden A. R. Prag i ett den 8 maj 1933 utfärdat intyg såsom sin åsikt uttalat, att man icke torde kunna helt utesluta, att militärtjänsten bidragit till utvecklingen av Thunbergs sjukdom.

Riksförsäkringsanstalten har i avgivet utlåtande i ärendet den 9 juni 1933 anfört, bland annat, att för den händelse Kungl. Maj:t skulle finna skäligt, att Thunberg, utan hinder därav att framställning om ersättning icke gjorts inom föreskriven tid, bereddes ersättning jämlikt grunderna för förordningarna den 18 juni 1909 och den 4 juni 1920, därest hans militärtjänstgöring skäligen kunde antagas hava bidragit till hans ifrågavarande sjukdom, hade riksförsäkringsanstalten prövat ärendet i sistnämnda hänseende. Härvid hade riksförsäkringsanstalten, efter inhämtat yttrande från en av sina läkare, överläkaren A. Gullbring, funnit ifrågavarande sjukdom, så vitt av handlingarna framginge, hava ådragits under sådana förhållanden, att anstalten, därest framställning om ersättning gjorts inom därför föreskriven tid, skulle hava tillerkänt Thunberg ersättning jämlikt berörda förordningar.

Marinförvaltningen, som den 29 juni 1933 avgivit utlåtande i ärendet, har därvid anfört, att, på sätt framginge av riksförsäkringsanstaltens utlåtande i ärendet, Thunberg syntes hava bort tillerkännas ersättning enligt förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, därest han gjort framställning om sådan förmån inom den tid, som stadgas i 12 § samma förordning. Emellertid hade tidigare i liknande fall enligt riksdagens beslut jämlikt dess skrivelse den 16 maj 1931, nr 202, punkt 5, medgivits, att med hänsyn till föreliggande särskilda omständigheter ersättning i enlighet med förordningens föreskrifter finge utbetalas utan hinder av däri stadgade preskriptionsbestämmelser. Vidare syntes omständigheterna i här föreliggande fall bort giva anledning till särskild undersökning enligt 11 § i nämnda förordning. Någon dylik undersökning torde icke hava blivit verkställd. På grund av vad sålunda

anförts hemstälde marinförvaltningen, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen medgiva, att till Thunberg finge — utan hinder därav, att framställning om ersättning icke blivit gjord inom därför föreskriven tid — från och med den 1 januari 1934 från beväringmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för ovannämnda förordning den 18 juni 1909 kunde anses berättigad.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att Thunberg icke kunnat tillerkännas någon ersättning enligt förordningen den 18 juni 1909, enär ansökning därom icke gjorts inom behörig tid. Emellertid har förut, där särskilda omständigheter förelegat, dispens från förordningens preskriptionsbestämmelser medgivits. Så har skett i, bland andra, sådana fall, då förhållandena givit vid handen, att undersökning, varom förmäles i 11 § av förordningen, bort äga rum. I förevarande fall synas omständigheterna hava bort giva anledning till dylik undersökning. På grund härav och då, enligt vad riks-försäkringsanstalten meddelat, Thunberg ådragit sig ifrågavarande sjukdom under sådana förhållanden, att ersättning enligt bestämmelserna i förutnämnda förordning kunnat tillerkännas honom, därest framställning därom gjorts inom föreskriven tid, finner jag billigt, att han får komma i åtnjutande av ersättning enligt i förordningen angivna grunder. Ersättningen torde böra utgå från och med den 1 januari 1934.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till Leonard Gustaf Adolf Thunberg må — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den tid, som föreskrives i 12 § av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — från och med den 1 januari 1934 från beväringmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

2:o.

Hos riks-försäkringsanstalten gjordes år 1933 framställning om att Max Leo Romano Svensson i Hässleholm måtte tillerkännas ersättning i anledning av sjukdom, som han ådragit sig under militärtjänstgöring år 1927. Då berörda framställning icke gjorts inom den tid, som stadgats i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, med den ändrade lydelse nämnda förordning erhållit genom förordningen den 4 juni 1920, fann riks-försäkringsanstalten enligt beslut den 10 oktober 1933 ersättning för ifrågavarande sjukdom icke kunna utgå till Svensson.

Hos Kungl. Maj:t har Svensson sedermera i en till försvarsdepartementet den 6 november 1933 inkommen skrift anhållit att, utan hinder därav

att hans framställning om ersättning icke blivit gjord inom föreskriven tid, komma i åtnjutande av ersättning i anledning av ovanberörda sjukdom.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Svensson inryckt till värnplikts-tjänstgöring vid flottan den 28 februari 1927; att han under tiden 23 maj—28 juli samma år vårdats å garnisonssjukhuset i Stockholm för lungsjukdom; att han hemförlovats den 10 därpå följande augusti; att han åter inryckt till fortsatt tjänstgöring den 27 december 1927, från vilken tjänstgöring han utryckt den 2 februari 1928; att han vid undersökning den 6 september 1929 å länslasarettet i Kristianstad befunnits lida av ryggradstuberkulos; samt att t. f. överläkaren vid garnisonssjukhuset i Stockholm G. Nordwall den 16 juni 1933 uttalat, att det ej vore uteslutet, att Svenssons under militärtjänstgöringen ådragna lungsjukdom hade samband med den sjukdom, varav Svensson nu lede.

Riksförsäkringsanstalten har i avgivet utlåtande i ärendet den 15 november 1933 anfört, bland annat, att för den händelse Kungl. Maj:t skulle finna skäligt, att Svensson utan hinder därav, att framställning om ersättning icke gjorts inom föreskriven tid, bereddes ersättning jämlikt grunderna för förordningen den 18 juni 1909, därest hans militärtjänstgöring skäligen kunde antagas hava bidragit till hans ifrågavarande sjukdom, hade riksförsäkringsanstalten prövat ärendet i sistnämnda hänseende. Vid granskning av vad sålunda i ärendet förekommit hade anstalten med stöd av från biträdande läkaren hos anstalten, professorn A. Troell, inhämtat utlåtande funnit sjukdomen hava ådragits under sådana förhållanden, att anstalten, därest framställning om ersättning gjorts inom därför föreskriven tid, skulle hava tillerkänt Svensson ersättning jämlikt berörda förordning.

Marinförvaltningen har i avgivet utlåtande i ärendet 21 december 1933 anfört, att ämbetsverket icke hade något att erinra mot att, därest Svenssons militärtjänstgöring skäligen kunde antagas hava bidragit till hans ifrågavarande sjukdom, framställning gjordes hos riksdagen, att till Svensson finge — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom därom föreskriven tid — från beväringmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring kunde anses berättigad.

Under återopande av var sålunda förekommit får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till Max Leo Romano Svensson må — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den tid, som föreskrives i 12 § av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — från och med den 1 januari 1934 från beväringmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

3:o.

I en till riksförsäkringsanstalten den 21 mars 1933 inkommen skrift gjorde Edvard Lorentz Ahlstedt i Stockholm framställning om ersättning i anledning av sjukdom, som han ådragit sig under militärtjänstgöring år 1921. Enär berörda framställning icke gjorts inom den tid, som föreskrivits i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming, fann anstalten enligt beslut den 18 juli 1933 sig icke kunna upptaga ersättningsfrågan till prövning.

Hos Kungl. Maj:t har Ahlstedt sedermera i en till försvarsdepartementet den 4 augusti 1933 inkommen skrift anhållit att, utan hinder därav att hans framställning om ersättning icke blivit gjord inom föreskriven tid, komma i åtnjutande av ersättning enligt grunderna för förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Ahlstedt inryckt till värnplikts-tjänstgöring vid Vaxholms grenadjärregemente den 28 maj 1921; att han, efter undergången läkarundersökning, den 6 september samma år på grund av lungsjukdom förklarats oduglig till krigstjänst; att han, som sedan år 1913 haft anställning hos telefonaktiebolaget L. M. Ericsson, efter värnpliktstjänstgöringen återinträtt i tjänst hos bolaget, varest han varit anställd intill den 3 mars 1932; att han den 11 i samma månad intogs å Söderby sjukhus för lungsjukdom; samt att vederbörande militärläkare såsom sin åsikt uttalat, att Ahlstedts militärtjänstgöring kunde antagas hava bidragit till sjukdomen.

Riksförsäkringsanstalten har i avgivet utlåtande i ärendet den 8 augusti 1933 anført, bland annat, att för den händelse Kungl. Maj:t skulle finna skäligt, att Ahlstedt utan hinder därav, att framställning om ersättning icke gjorts inom vederbörlig tid, bereddes ersättning jämlikt grunderna för förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — därest hans militärtjänstgöring skäligen kunde antagas hava bidragit till hans ifrågavarande sjukdom — hade riksförsäkringsanstalten prövat ärendet i sistnämnda hänseende. Vid granskning av vad sålunda i ärendet förekommit hade anstalten med stöd av ytt-rande, som avgivits av biträdande läkaren hos anstalten, överläkaren A. Gullbring, funnit omförmälda lungsjukdom hava ådragits under sådana förhållanden, att anstalten, därest framställning om ersättning gjorts inom vederbörlig tid, skulle hava tillerkänt Ahlstedt ersättning jämlikt berörda förordning.

Arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse hava i avgivet utlåtande i ärendet den 29 augusti 1933 — under erinran, att riksdagen vid flera tillfällen under de senaste åren beviljat ersättning i med det förelig-

gande liknande fall samt med åberopande av vad riksförsäkringsanstalten i ärendet anført — hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att till Ahlstedt finge — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom föreskriven tid — från och med den 1 januari 1934 från beväringmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, kunde anses berättigad.

Under åberopande av vad sålunda förekommit får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till Edvard Lorentz Ahlstedt må — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den tid, som föreskrives i 12 § av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — från och med den 1 januari 1934 från beväringmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

4:o.

I en till försvarsdepartementet den 14 juli 1933 inkommen skrift har Karl Ernst Rundkvist från Sköttens, Vinteråsen, hos Kungl. Maj:t gjort framställning om ersättning i anledning av sjukdom, som han ådragit sig under militärtjänstgöring år 1918.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Rundkvist fullgjort värnplikts-tjänstgöring vid Västmanlands regemente under tiden 3 november 1917—2 juli 1918; att han därunder vårdats för vänstersidig lungsäcksinflammation från och med den 17 februari till och med den 8 juni sistnämnda år; samt att han efter värnplikts-tjänstgöringens slut under olika tidsperioder varit intagen å sjukvårdsanstalt för lungtuberkulos samt jämväl upprepade gånger undergått poliklinisk behandling för tuberkulöst infekterade körtlar.

Riksförsäkringsanstalten har i avgivet utlåtande i ärendet den 13 oktober 1933 anført, bland annat, att jämlikt 12 § i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, i dess ursprungliga lydelse, vore rätten till ersättning förverkad, därest ej framställning om ersättning i anledning av skada gjordes inom två år efter det skadan yppades. Då förevarande framställning ingivits först efter det mera än tio år förflutit, sedan sjukdomen yppades, måste jämväl enligt bestämmelserna i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämning Rundkvist anses hava förlorat sin talan i fråga om rätt till ersättning i förevarande fall. För den händelse Kungl. Maj:t emellertid skulle finna skäligt, att Rundkvist, utan hinder därav att framställning om ersättning icke gjorts inom föreskriven tid, bereddes ersättning jämlikt grunderna

för omförmälda förordning, därest hans militärtjänstgöring skäligen kunde antagas hava bidragit till hans ifrågavarande sjukdom, hade riksförsäkringsanstalten prövat ärendet i sistnämnda hänseende. Härvid hade riksförsäkringsanstalten funnit ifrågavarande sjukdom hava ådragits under sådana förhållanden, att anstalten, därest framställning om ersättning gjorts inom därför föreskriven tid, skulle hava tillerkänt Rundkvist ersättning jämlikt berörda förordning.

Arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse hava i avgivet utlåtande i ärendet den 8 november 1933 — under erinran, att riksdagen vid flera tillfällen under de senaste åren beviljat ersättning i med det föreliggande liknande fall samt med åberopande av vad riksförsäkringsanstalten i ärendet anfört — hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att till Rundkvist finge — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom föreskriven tid — från och med den 1 januari 1934 från beväringmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, kunde anses berättigad.

Under åberopande av vad sålunda förekommit får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till Karl Ernst Rundkvist må — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den tid, som föreskrives i 12 § av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring -- från och med den 1 januari 1934 från beväringmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o—4:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. Broberg.